

Byordning för Kvistalånga, Stoby socken, Västra Göinge härad.

Byordningen är hämtad ur Sveriges byordningar II:1 1955, och återges här med något moderniserad stavning.

Anno 1701 den 4 oktober hava vi undertecknade samtelige Kvistalånga åbor varit församlade och rådslagit om ett grannelagsbrev, och äre vi således förente, som efter följer, nämligen.

1. Först skall envar av åborna vara förpliktigad, så snart som han eller hans folk hör åldermannen tutar, att komma till grannestämman om han icke haver förfall; har han förfall då kommer hans bud eller böte 1 öre till byn med mindre att han och hans folk kan göra sin ed att de inte hörde hornet.

2. Om någon befinnes att hugga någon dödved i vången på en annans grund skall han hava för brott 3 öre till byn och sedan betala ägarmannen skadan.

3. Skola vi ock samtelige hava vångegårde[sgårdar] gaplyckte till den 10 april eller böte 3 öre till byn för ett led eller stätte eller ett håll. Och skola alla våra gården [= gärdesgårdar] både för vång, ingtäppe, svinahål [?] och hagagärde vara lagtäppte till bollsmässdag; och ett flätégärde [gårdsgård av flätade vidjor] skall vara 2 alnar högt och ett läggegärde [gårdsgård av snett lagda trädstammar] skall vara 2 1/2 aln högt, och då skall där gås om dem, och vem som då inte haver sina gården lagligen täppt så väl för hagen som för vången böte 3 öre för vart gärde, och betala sedan, om någon boskap går in på samma olaglige gärde och gör skada vid böckande, efter lag, alldenstund här säs vår-råg den 11 och 12 april efter väderleken.

4. Skall ock ingen av oss tjudra, hålla [hålla djur försedda med hinderdon] eller beta i vår vång sedan den är fredad, utan [såvida inte] han vill göra det på egen äng eller gräs, och skall ej heller någon sedan avhöstat är, antingen tjudra eller beta i vången, antingen [= varken] på sitt eget eller någons annars, utan [= såvida inte] det kan ske med alla åbornas samtycke. Vem häremot bryter böte två öre för vart kreatur.

5. Haver någon i byn något ohängt boskap då skall han antingen lagligen fångsla det eller avskaffa. Om han inte detta gör, men låter det gå in och göra skada, då skall han inte allenast böta skadan igen, utan ock göra gärdet som det nedbrutit haver lagligen igen, och dessutom svara till om något kreatur komme in i följe med, och gör skada.

6. Skola vi och alla grannarna vara tilltänkt att omgå om sankt Valborgs dag och sankt Mikael's dag att granska eldstäderna i byn, och vem som äger olaglig eldstad böte 2 öre till byn.

7. Om något kreatur kommer i vången och bliver intaget, då skall givas till utlösen till åldermannen för ett ök eller fänöt 1 öre och för mindre kreatur av vad slag det är 12 penningar och skadan betalas förutan [dvs. dessutom], med mindre ett olagligt gärde är orsak som förr är sagt, då böte efter lag.

8. Vem som körer över någon åker med vagn eller harv eller årder 3 dagar efter den är sådd och harvad, böte 1 öre till byn för var åker.

9. Vem åker eller går igenom något led eller luker och ej täpper, och något kreatur kommer in, böte 1 öre till byn, åter [dvs. återgåldar] skadan.

10. Om någon körer på någon äng och där är gräs, då skall den som vill köra slå och räfsa undan förrän han körer, sammalunda om någon vill köra var som någon höbreda ligger; vem häremot bryter böte 1 öre till byn för var äng eller höbreda.

11. Om någon brukar skällsord eller en ohövlighet när åboerna är sammankallade böte 8 öre till byn; är det för grovt söke då lag och rätt.

12. Äldermannen bör utpanta när orsak är och alla åboerna gå med, eller deras bud om bonden är borta. Vem ej vill det göra, böte 2 öre till byn. Äldermannen skall vara pliktig att taga in när något kreatur kommer i vången. Får äldermannen veta

att något kreatur är i vången och ej vill gå ut att taga in detsamma, böte 2 öre till byn och alldestund han är däruti sålunda vållande när skadan sker av samma kreatur, efter laga värdering skadan själv till vederbörande refundera [ersätta].

13. Om någon vill ej låta panta sig när orsak är, eller vill ej låta taga in sine kreatur när orsak är, böte då dubbelt för det han vill gå emot grannelaget. Men där som genom olaga gärde dess kreatur skulle vara komna i vången och gjort skada, svare den till skadeståndet som det olagliga gärdet ägt.

14. Om någon befinnes uttaga något trä av en annan mans gärde[sgård] böte 1 öre till byn.